

Förändring



Kristina Belfrage mitt
i en försöksruta med
odling av gamla kultur-
sorter och exotiska
grödor. Foto: Mats Olsson

Aktivism och omställning

Har du någon gång blivit oense med en person som inte har hållit med dig i klimatfrågan?

Den frågan får Kristina Belfrage, forskare, Staffan Lindberg, koldioxidbantare och Matilda Mattsson, Ageravolontär av Björn Cedersjö, direktor på Sveriges kristna råd och just nu programledare för Världens kurs-podden. Alla svarar ja. ►

Pod-pratarna Matilda Mattsson, Staffan Lindberg, Kristina Belfrage och Björn Cedersjö.

Foto: Anna Kristiansson



Staffan Lindberg blev oense med en äldre fysiker som hade fel kamrater.

– Han sa att det ju är vattenånga som är den största klimatgasen. Det hade han ju rätt i men det ändrar ju inte på att det är människors utsläpp som orsakar klimatförändringarna.

– I skolan fick vi lära oss att vi var på väg mot en ny istid och många av mina vänner tycker att vi har haft det ganska kallt. Så där behövs ett samtal om att vi inte är på väg mot en ny istid längre, svarar Matilda.

Kristina upplever att det är hon som ofta blir motparten när hon talar om vikten av omställning:

– Men det är ju naturen, och inte mig, som personen ska diskutera med.

När Staffan började engagera sig för klimatfrågorna så var hans något ovetenskapligt formulerade fråga: Kan man bli hållbar bara man skärper sig? Svaret på den frågan är nej. Samhället är felbyggt så idag är det inte möjligt att komma ner på en hållbar nivå med mindre än att göra som Kristina och logga ut från det ordinarie samhället och bygga upp ett litet samhälle där man kan sköta saker på ett smartare sätt.

– Jag har valt en annan typ av liv, berättar Kristina. Jag bor på en gård och är i princip självförsörjande på mat. Jag reser lite och flyger aldrig. Och jag tycker att mitt liv är rikare

än de flesta andras. Det är ingen uppoffring och jag är ingen domedagspredikant. Min forskning har också visat att vi producerar mer mat genom ekologiskt jordbruk och att det är möjligt att försörja världens befolkning genom det.

Både Matilda och Kristina insåg en dag att världen är orättvis, att vi som är rika lever på andras bekostnad och har en skuld i det. Matilda upplevde att klimatfrågan blev ett uttryck för orättvisan när hon 2013 åkte på FN:s klimattoppmöte COP 19 i Polen och valde att engagera sig mer för den.

– Ingen av oss från Lutherska världsförbundets ungdomsdelegation, som jag åkte med, hade varit på ett klimattoppmöte innan och vi tänkte att vi kunde komma dit och förändra. Att komma dit var som att gå in i en vägg eftersom politikerna hade med sig exakt vad de fick säga och inte i förhandlingarna. Det är bra att ha varit där och sett hur det fungerar för att kunna förstå hur mycket arbete som behövs innan mötena. Det behövs en folklig mobilisering.

ELLEN SKÅNBERG

Läs mer på webben:

På www.varldenskurs.se kan du lyssna på hela samtalet. Texten är skriven utifrån Världens kurs-poddens avsnitt "Aktivisterna", som produceras av Sensus.

”

När det känns tufft och som att ingen vill lyssna och förstå är det viktigt att ha vänner runt sig som håller med och som tycker om en. Agera-volontärerna i Svenska kyrkan är ett jättebra nätverk för att få tips på hur man kan ta sig upp igen. De vet man alltid att man har.”



Foto: Sean Hawkey, LWF

Matilda Mattsson

6 bantningstips

- ❖ Se över ditt resande. Då kan du minska dina utsläpp med flera ton. Det går i ett huj och roligast är det ju om man är en riktig klimatbov från början för då kan man lugnt halvera sina utsläpp på direkten.
- ❖ Elda aldrig upp någonting du har hittat i jordskorpan. Det brukar vara mitt enkla tips, säger Staffan. Det är det enda man behöver komma ihåg.
- ❖ Hugg inte ner skogarna.
- ❖ Ät vegetariskt. Det är väldigt enkelt och det gör stor skillnad, särskilt när man är många.
- ❖ Åk kollektivt.
- ❖ Byt inte ut saker. Behåll det du har och laga det så länge det går. Att konsumtionen står för en så stor andel av vårt klimatavtryck kanske man inte tänker så mycket på.

Förändring

**Mer inspiration inför
Kyrkornas globala vecka
hittar du på webben:**

www.globalaveckan.se

Foto: Per Andersson och Alexander Sjöström

KYRKORNAS GLOBALA VECKA

Varför ska kyrkor och samfund engagera sig i klimatfrågor?



Karin Wiborn, general-sekreterare Sveriges kristna råd:

”Två ord är viktiga för mig – ekumenik och omställning. Ekumenik kan översättas med hela den bebodda världen. Vi delar ansvar för hela mänskligheten och hela jorden. När vi nu ser hur ett långsiktigt överuttag av våra gemensamma resurser hotar oss är det dags för omställning. Vi behöver vända om och leva hållbart. Kyrkor och samfund har helt klart mycket att bidra med när det gäller de båda förhållningssätten som är nödvändiga för vår överlevnad.”

Antje Jackelén, ärkebiskop Svenska kyrkan:

”Kristen tro har med hela livet att göra och klimatfrågan är en ämnesövergripande utmaning. Det krävs samverkan mellan alla goda krafter i samhället. Klimatfrågan är en fråga om rättvisa. Det handlar om solidaritet med kommande generationer och med alla de som redan idag drabbas av torka, översvämning eller andra naturkatastrofer på grund av vår livsstil. Nu är det dags



att vetenskap, politik, näringsliv, kultur och religion - allt som är uttryck för människans värdighet - samverkar. Det vi bara har till läns får vi inte förstöra genom girighet, likgiltighet eller en kan-ändå-inget-göra attityd! Vi har inte råd att lämna en springnota till våra barn och barnbarn.”

Anders Arborelius, biskop Stockholms katolska stift:

”Gud har anförtrott sin skapelse till oss människor. Vi har fått uppdraget att vörda och vårda den på bästa sätt. Som kristna får vi visa vår tacksamhet mot Skaparen genom att göra allt vad vi kan för att klimatet inte skall påverkas negativt av oss människor.”



Lasse Svensson, kyrkoledare Eumeniakyrkan:

”Klimatfrågan handlar om vår tro på Gud som hela världens skapare, frälsare och livgivare, om vårt uppdrag att vara Jesusefterföljare i vår tid och om vårt ansvar som förvaltare av Guds



skapelse. Som kyrka ska vi axla det ansvaret, se grundorsaken, omvända oss och engagera oss i handling och ord. Om vi ska vända utvecklingen behöver vi ompröva mycket av vårt invanda sätt att tänka och leva och prioritera. Gud håller hela världen i sin hand och är verksam nu. I detta Guds pågående verk, får vi ingå. Må Gud leda oss och vara med oss alla!”

Biskop Dositej, Serbisk-ortodoxa kyrkan:

”Skapelseboken (1 Mosebok) berättar hur skönt och gott allting var, när Herren hade skapat den synliga och den osynliga världen; ja, inte bara var, utan också är. Allt detta gavs åt människan, såsom kronan av Guds skapelse, till att förvalta och bruka. Och vad gjorde människan? Harmonin i kosmos började hon vända i kaos; bruket av Guds skapelse blev till missbruk. Därav den rubbade balansen i skapelsen, som en orsak till den vända skapelsen själv reagerar med. Människans stora och höga kallelse är att åter se på skapelsen med kärlek och förhålla sig till den såsom till en skör och levande organism.”



DETTA VILL VI:



Uttalande från Sveriges kristna råds årsmöte 2015:

Som kyrkor uppmanar vi varandra att:

- ❖ Reflektera på djupet över vårt förhållningssätt till skapelsen och Gud som skapare, frälsare och livgivare.
- ❖ Minska vår egen klimatpåverkan och ställa om vår konsumtion för en hållbar livsstil.
- ❖ Samverka med alla som strävar för ett mer hållbart och rättvist samhälle lokalt och globalt.
- ❖ Delta i namninsamlingen i kampanjen Act Now for Climate Justice (actclimate.org/sv).

Vi uppmanar den svenska regeringen att:

- ❖ Leverera rättvisa, ambitiösa och kraftfulla klimatåtgärder, tillräckliga för att hejda klimatförändringarna och hålla den globala uppvärmningen tydligt under två grader.
- ❖ Öka klimatfinansieringen med ytterligare offentliga medel som gör det möjligt för de fattigaste att möta klimatförändringarna och fortsätta en hållbar utveckling med låga klimatutsläpp.
- ❖ Arbeta för att Sveriges utsläppsminskningar uppgår till minst 55 procent 2030 och till minst 95 procent 2050 (jämfört med 1990).

Fasta för klimatet

#FastForTheClimate är en global rörelse som handlar om att i solidaritet med dem som drabbats hårt av klimatförändringarna avstå från att äta den första dagen i varje månad. Avsikten är att sätta press på världens regeringar för att få till stånd ett omfattande och rättvist avtal för klimatåtgärder.

- ❖ Läs mer på kampanjsidan:
<http://fastfortheclimate.org/en/>



Pilgrimsvandra för klimatet

Att pilgrimsvandra kan vara ett sätt att fördjupa relationen med sig själv, med Gud, möta nya människor och uttrycka ett engagemang för något.

Ett vanligt pilgrimsupplägg är att vandra 45 minuter och vila 15 minuter. Vandringen börjar och avslutas med bön eller andakt, samt bön vid måltiderna. Vartannat vandringspass sker i tystnad och vartannat i samtal, antingen utifrån en fråga, en text som har lästs eller helt fritt.

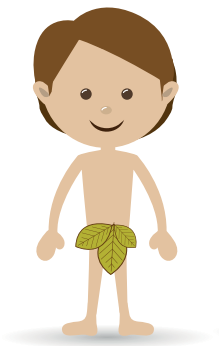
En pilgrimsvandring för klimatet kan ge möjlighet att reflektera över sambandet mellan kristen andlighet och ekologi. Den kan bidra till personlig växt som blir till bön och kraft till samhällelig förändring, men också till ökad medvetenhet och ökat engagemang för klimatfrågan i stort.

Samla några personer, bestäm en rutt och några samtalsfrågor, och ge er ut på vandring! Ta gärna kontakt med kyrkor i din närhet och gör en ekumenisk vandring.

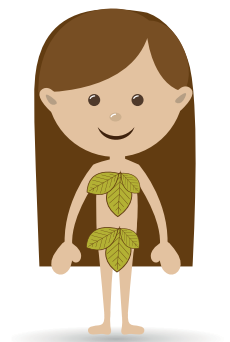
- ❖ Mer information och inspiration:
www.pilgrimscentrum.se

FÖR BARN

Hjälp Adam och Eva



Utkastade ur Eden står Adam och Eva helt nakna, utan planer för framtiden. Hur ska de klara sig? Vad behöver de för att lyckas i vårt samhälle? Prata i små grupper om vilka förutsättningar de behöver och varför vissa saker ger bättre förutsättningar än andra. Gör sedan övningen igen, men förse Adam och Eva med de förutsättningar de behöver för att bli lyckliga. Blev det någon skillnad? Är det samma saker som gör en människa lycklig som gör en lyckad?



LYCKLIG – LYCKAD

Förslag på förutsättningar:

<p>Vänner</p>	<p>Kön</p>	<p>Makt</p>	<p>Pengar</p>	<p>Kändisskap</p>
<p>Utbildning</p>	<p>Kärlek</p>	<p>Rätt kläder</p>	<p>Religion</p>	<p>Hudfärg</p>

ÖVNINGAR

Heta stolen

Syfte: Att tänka till och ta ställning till ett antal mer eller mindre kluriga påståenden. Övningen är bra för att komma igång inför kommande pratstund.

Beskrivning: Heta stolen är en värderingsövning. Ni behöver samma antal stolar som deltagare. Ställ stolarna i en ring, en deltagare på varje stol. Ledaren säger ett påstående i taget och deltagarna byter stol i fall de håller med om påståendet. Om det bara är en person som väljer att byta stol, låt personen stå upp och markera och därefter sätta sig ned igen på samma stol. Ha gärna tempo i övningen. Ledaren kan ställa frågor till deltagarna om hur de tänkte när de valde att antingen sitta kvar eller byta stol.

Tidsåtgång: Cirka tio minuter.



Påståenden:

- "Jag påverkas av klimatförändringarna"
- "Jag har möjlighet att motverka klimatförändringarna"
- "Som kristen har jag varken mer eller mindre ansvar än någon annan"
- "Klimatfrågan är en rättvisefråga"
- "Jag tycker att svenska politiker tar sitt klimatansvar"
- "Jag tycker att kyrkor har ett ansvar att arbeta med klimatfrågan"
- "Jag tycker att min kyrka tar sitt klimatansvar"
- "Den som har mest pengar har det största ansvaret"
- "Klimatförändringarna skrämmer mig"
- "Min livsstil hänger ihop med min tro"
- "Jag känner mig maktlös inför klimatförändringarna"
- "Jag tror att vi gör tillräckligt för att motverka klimatförändringarna"
- "Klimatfrågan är världens största utmaning"
- "Jag orkar inte bry mig om klimatförändringarna"
- "Jag kan tänka mig att förändra min livsstil om det behövs"

ÖVNING

Cyklonen kommer

Syfte: Att försöka leva sig in i en situation när en naturkatastrof slår till.

Beskrivning: När övningen börjar ska alla deltagare ha tillgång till papper och penna. Ledaren läser händelseförloppet högt och inlevelsefullt, en punkt i taget. Deltagarna lever sig in i situationen och följer instruktionerna i punkterna nedan. Börja med att alla deltagare först lever sig in i övningarna själva. Sedan delar ni era tankar i helgrupp eller i mindre grupper. I grupperna kan ni prata utifrån frågorna: *Hur kändes det? Vad skrev ni på era listor? Hur gjorde ni era prioriteringar? Vad tänkte ni?*

Tidsåtgång: 15–20 minuter.

Manus för ledaren

1. "Året är 1999. Klockan är sex på morgonen – Du rycks bryskt upp ur

sömnen av skriken utanför ditt hus.

Cyklonen kommer, vattnet kommer! Det har hänt förr; du vet att det är allvar; pulsen stiger. Du har tre minuter på dig att samla dina tillhörigheter."

Vad tar du med dig? Gör snabbt en lista, skriv vilka saker du tar med.

2. "Ingen i din omgivning har bil och alla bussar är inställda – du måste själv bära de saker du vill rädda." *Ändra din lista så du kan bära det som du vill ta med dig.*

3. Så här berättar en person som var med när cyklonen kom:

"Året är 1999. Klockan är sex på morgonen på den indiska landsbygden. Lerväggarna släpper igenom alla ljud in till golvet där jag sover; vanligtvis vaknar jag av bruset från havet, och ljuden av fåglar och boskap som börjar låta i soluppgången. Denna dag vaknade jag bryskt av skriken utanför mitt hus. Cyklonen kommer; vattnet kommer! Jag samlade i panik mina barn runt omkring mig i ett

försök att ta kontroll över situationen.

Det jag inte visste då var att cyklonen skulle bli kraftigare än jag någonsin förr upplevt. Den kom i en hastighet av 300 km/timme. Vi försökte leda bort våra djur, men vattnet tog till slut dem alla. Vattnet steg. Vi räddade oss upp på det enda tak i byn som fortfarande nådde över vattnet. Vi hade ingen mat under fem dagar, men lyckades hitta några kokosnötter som vi gav till barnen. Matbristen gjorde oss sjuka. Vi sa till varandra: Låt oss stanna här, om vi försöker gå härifrån kommer vi dö. Låt oss dö tillsammans! När vattnet drog sig tillbaka gick vi runt i de förstörda husen och samlade matrester. Vi lagade och delade detta tillsammans. Vi fortsatte laga mat tillsammans under en månad framöver. Vi förlorade allt; hus, djur och tillhörigheter. Fyra personer från byn försvann och återfanns aldrig."

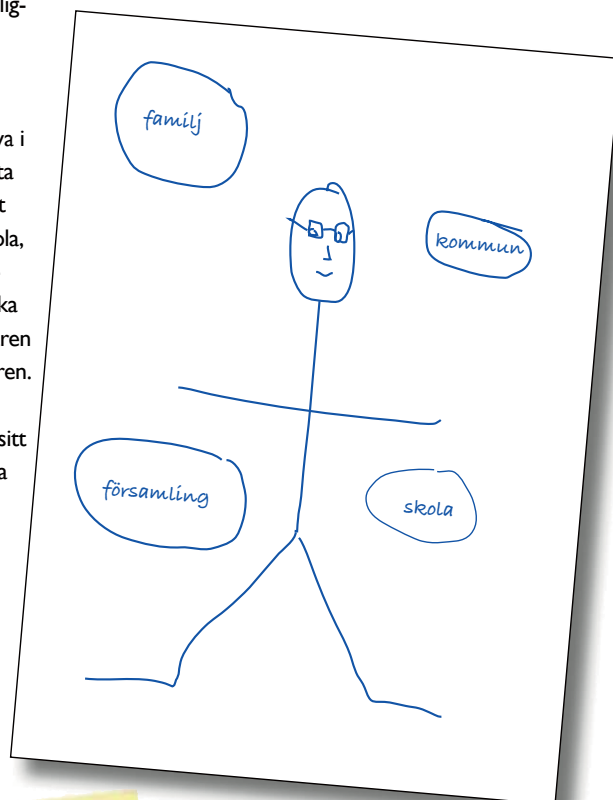
Hur kändes det att leva sig in i den här berättelsen?

Solsystemet – vem kan jag påverka?

Syfte: Att tydliggöra vilka påverkansmöjligheter man har som enskild person eller som grupp.

Beskrivning: Be deltagarna rita sig själva i mitten på ett papper. Låt dem därefter rita ringar med vilka andra de kan påverka att agera för klimatfrågan, t.ex. min familj, skola, arbetsplats, kommun, föreningen, församlingen och så vidare. Låt ringarna vara olika stora beroende på hur stor makt deltagaren upplever sig ha att påverka just den aktören. Ni kan sedan dela in er i mindre grupper där var och en får möjlighet att visa upp sitt solsystem, diskutera om några av ringarna möjligen kan ändra storlek. Gör en kort återsamling i storgrupp.

Tidsåtgång: 15–30 min.



Fakta: Berättelsen är ett scenario ur verkligheten. Den bygger på hur invånare i byn Chhotipada i Orissa i Indien beskriver sina minnen från cyklonen 1999. Klimatförändringarna drabbar byar på indiska landsbygden mycket hårt, med bl.a. höjd havsnivå, översvämningar, förändrade nederbördsmonster och höjd medeltemperatur. Allt detta påverkar människors vardag. Fyller den med oro - när ska nästa cyklon komma? Förstör odlingar och därmed försörjningsmöjligheter. Hus och byar försvinner ner i havet till följd av översvämningar och höjning av havsnivån. Orissa har under det senaste århundradet varit hårt drabbat av liknande väderfenomen. Men genom klimatförändringarna drabbar katastroferna nya områden, slår hårdare och oftare. Matproduktionen går stadigt neråt och detta drabbar de fattiga allra hårdast.

Samtliga övningarna
kommer från Världens kurs
Klimat och miljö. Du hittar
fler övningar och samtalsfrågor
på www.varldenskurs.se